

Reivindicació dels Pastorets

Una representació dels Pastorets al Teatre Guasch de Barcelona
ORIOL DURAN

Gairebé tots els grans actors i actrius catalans han fet els Pastorets. Us en citaré dos de ben coneguts: Toni Albà i Sergi López, que algun any han fet *L'Estel de Natzaret* i algun altre *Els Pastorets o l'adveniment de l'infant Jesús*. Toni Albà havia fet de Jeremies i de Rovelló; Sergi López, de Satanàs o Lluçifer. Si donem per segur que la majoria d'actors catalans fan les seves primeres passes als Pastorets, per què tractem la peça dramàtica del teatre popular com un simple entreteniment *tradicional* –amb tota la càrrega de desconsideració que se sol donar al terme: carrincló, xaró, passat d'època– i no la contemplem com el que en realitat és i ha estat per a l'adquisició d'experiència en el món dels actors: una verdadera, si no la més eficaç, escola del teatre català.

És evident que també és una *escola* de vicis d'interpretació. I que en tenir, en la gran majoria dels casos, una direcció no gaire rigorosa, l'actor pot *créixer*, en forma i geni interpretatiu. Hem de tenir en compte que durant la representació dels Pastorets els actors, segurament per primera vegada en la seva vida artística, poden representar el seu paper més de dues i, en molts casos, més de sis o set vegades seguides, un fet valuós.

En no tenir una direcció severa –a més d'una posada en escena *acostumada* de l'obra–, si bé et marca una interpretació al mode de com *l'espera el respectable*, et dona un marge amplíssim per interpretar-ho, perquè aquest mateix públic ja coneix el rol que estàs representant. Per molt que

ho facis d'una manera o altra, mai podràs traïr o falsejar el teu paper, perquè l'espectador ja el coneix en el conjunt de l'obra. Aquest és un dels avantatges del teatre popular i també de l'alt teatre històric.

Fins aquí, els Pastorets en relació a la professió: escola catalana de teatre. Ara examinem-ho com a escola de públic. Una gran majoria del públic català hem esdevingut espectador, entre altres pocs espectacles, a partir dels Pastorets. Aquest públic, hem après què significa entrar en un gran espai ple de butaques on les persones ocupen els seients i amb ànim festiu esperen que s'obri la gran finestra per on contemplarem els prodigis de la ficció corporitzada: les meravelles de paisatges

pintats que representen boscos i ciutats antigues per on entren i surten personatges disfressats de pastors, soldats romans, sacerdots, dimonis d'extravagants vestits i ulls diabòlics, àngels i tendres déus infants que neixen de nou en cada funció...

Aquest és el món del teatre popular, al qual pot accedir el públic jove un cop a l'any i a través del qual penetrarà els enigmes de l'escena, els arcs de la dramaturgia. I qui digui que és un simple divertiment tradicional... doncs pitjor per a ell. És clar que si aquest algú representa que té veu i vot en la nostra educació, opinió publicada o capacitat de regular normes i prescripcions de l'ordenament social... doncs pitjor per a tots nosaltres. *

E
Els Pastorets és una verdadera, si no la més eficaç, escola del teatre català i no és un simple divertiment tradicional

MOTACIONS MÀRIUS SERRA

Nau

La variació dialectal és molt evident en alguns àmbits verbals d'ús quotidià. Els noms dels aliments bàsics, per exemple. La pastanaga, que pot ser carrota, carlota, safranòria o estefanòria; la patata, que esdevé trumfa, pataca o creïlla; l'univers de la mongeta, seca o tendra, fesol o bajoca; el bacallà i l'abadejo; l'oscil·lació entre botifarra i llangonissa... En tots aquests casos el parlant acostuma a prendre consciència de la seva peculiaritat lèxica per oposició a d'altres parlants que fan anar una opció diferent.

Però les peculiaritats fonètiques són una mica més difícils de detectar. Un giro-ní tanca la *o* de *flor* sense gaire consciència de variació, per entendre'ns. És el que succeeix entre els agramuntins amb el número 9. El pronuncien *nau*, com una nau extraterrestre, però si vols constatar-ho has de preparar alguna estratègia per no induir-los a tornar a la pronúncia estàndard. Recordo haver llegit un article del poeta (i apotecari) agramuntí Guillem Viladot que explicava un episodi hilarant sobre la pronúncia del 9 a Agramunt.

Viladot feia d'amfitrió d'un grup de forasters lletraferits. Entre altres peculiaritats locals, el poeta els va dir que el nom del producte gastronòmic més típic de la vila, els torrons, rep una pronúncia diferenciada: *tarrons*. Després els parlà de los Reixos, que és la denominació que reben els Reis d'Orient a tot Ponent, i finalment els convidà a comprovar com pronuncien el número 9. Va cridar un conegut i se les va enginyar perquè el pagès no notés que era una prova lingüística. "A quina hora sopes?" "A les vuit", va respondre. *